

w sprawie oceny programowej na kierunku turystyka i rekreacja prowadzonym w Wyższej Szkole Społeczno-Przyrodniczej im. Wincentego Pola w Lublinie na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, po zapoznaniu się z opinią II zespołu nauk społecznych prowadzącego działalność w zakresie dyscyplin: ekonomia i finanse, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, nauki o zarządzaniu i jakości, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały, raportem zespołu oceniającego oraz stanowiskiem Uczelni, w sprawie oceny programowej, na kierunku turystyka i rekreacja prowadzonym w Wyższej Szkole Społeczno-Przyrodniczej im. Wincentego Pola w Lublinie na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym, wydaje ocenę:

pozytywną

§ 2

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdza, że proces kształcenia realizowany w Wyższej Szkole Społeczno-Przyrodniczej im. Wincentego Pola w Lublinie nie w pełni umożliwia studentom kierunku turystyka i rekreacja osiągnięcie założonych efektów uczenia się dla studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym. Spośród kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787), uszczegółowionych w załączniku nr 2 do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, stanowiącym załącznik do uchwały nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. ze zm., kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia, i efekty uczenia się, 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się, 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie, 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry oraz 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów zostały spełnione częściowo. Pozostałe kryteria zostały spełnione.

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej zobowiązuje uczelnię wymienioną w § 1 do realizacji następujących zaleceń:

w zakresie kryterium 1:

1. Konieczne jest zapewnienie wewnętrznej spójności pomiędzy praktycznym profilem studiów, dyscypliną wiodącą i zdefiniowanymi dla ocenianego kierunku efektami uczenia się. Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią Uczelni, ale nie mieszczą się w dyscyplinie wiodącej ekonomia i finanse. Wskazane przez Uczelnię specjalności, dorobek i kompetencje kadry dydaktycznej, profil prac dyplomowych również nie są osadzone w dyscyplinie ekonomia i finanse.

w zakresie kryterium 2:

1. Należy jednoznacznie określić liczbę punktów ECTS, które zostały przypisane zajęciom do wyboru i zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne. W przedłożonej dokumentacji kwestie te są traktowane w sposób rozbieżny. Przykładowo zajęciom do wyboru przypisano 33 punkty ECTS, przy faktycznej ich liczbie w planie studiów o 45 ECTS większej.

w zakresie kryterium 3:

1. Należy uzupełnić karty wszystkich przedmiotów o opis szczegółowych zasad i kryteriów oceniania. W sylabusach brakuje metod weryfikacji oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studentów w ramach poszczególnych zajęć.

w zakresie kryterium 4:

1. Należy podjąć działania na rzecz tego, aby kadra zaangażowana w proces dydaktyczny na ocenianym kierunku studiów w większym stopniu legitymowała się praktycznym doświadczeniem zawodowym.

w zakresie kryterium 10:

1. Należy dokonać przeglądu procedur wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia pod kątem skutecznego zarządzania kierunkiem, a następnie wdrożyć przyjęte procedury.

Powyższe zalecenia powinny zostać zrealizowane w terminie do końca roku akademickiego poprzedzającego rok, w którym przeprowadzone zostanie powtórne postępowanie oceniające, wskazany w § 3.

§ 3

Następna ocena programowa na kierunku turystyka i rekreacja w uczelni wymienionej w § 1 powinna nastąpić w roku akademickim 2021/2022.

§ 4

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Polskiej Komisji Akredytacyjnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały.
3. Na składającym wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy na podstawie art. 245 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce ciąży obowiązek zawiadomienia Ministra Edukacji i Nauki o jego złożeniu.

§ 5

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Edukacji i Nauki,
2. Rektor Wyższej Szkoły Społeczno-Przyrodniczej im. Wincentego Pola w Lublinie.

§ 6

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Polskiej Komisji Akredytacyjnej
Podpisano podpisem kwalifikowanym w dniu
1.03.2021

Krzysztof Diks

Opinia II zespołu nauk społecznych

prowadzącego działalność w zakresie dyscyplin: ekonomia i finanse, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, nauki o zarządzaniu i jakości

w sprawie oceny programowej

Nazwa kierunku studiów: turystyka i rekreacja

Poziom studiów: studia pierwszego stopnia

Profil studiów: praktyczny

Formy studiów: stacjonarne i niestacjonarne

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: Wyższa Szkoła Społeczno-Przyrodnicza im. Wincentego Pola w Lublinie

Data przeprowadzenia wizytacji: 20-21.12.2019 r.

Warszawa, 2021

Spis treści

1. Ocena stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej	4
2. Uzasadnienie oceny stopnia spełnienia każdego z szczegółowych kryteriów oceny programowej (w porządku według poszczególnych kryteriów)	5
3. Opinia dotycząca dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku według poszczególnych zaleceń).....	10
4. Wniosek końcowy i propozycja oceny programowej	10
5. Zalecenia o charakterze naprawczym (w porządku według poszczególnych kryteriów, jeśli dotyczy).....	10

Opinia została sporządzona na podstawie raportu zespołu oceniającego PKA w składzie:

Przewodniczący: dr hab. Jakub Brdulak, członek PKA

członkowie:

1. Dr hab. Wiesław Ciechomski, członek PKA
2. Dr hab. Mariusz Rzętała, ekspert PKA
3. Mgr Dominik Czapczyk, ekspert PKA z grona pracodawców
4. Bogdan Matyja, ekspert PKA z grona studentów
5. Grzegorz Kołodziej, sekretarz zespołu oceniającego PKA

oraz stanowiska Wyższej Szkoły Społeczno-Przyrodniczej im. Wincentego Pola w Lublinie, przedstawionego w piśmie z dnia 2020.11.30 (L.dz. 57/R/2020).

1. Ocena stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA w raporcie z wizytacji ¹ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione	Ocena stopnia spełnienia kryterium ustalona przez zespół działający w ramach dziedziny lub zespół do spraw kształcenia nauczycieli ² kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	spełnione częściowo	spełnione częściowo
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	spełnione częściowo	spełnione częściowo
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	spełnione częściowo	spełnione częściowo
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	spełnione częściowo	spełnione częściowo
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	spełnione	spełnione
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	spełnione	spełnione
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	spełnione	spełnione
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	spełnione	spełnione
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	spełnione częściowo	spełnione
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	spełnione częściowo	spełnione częściowo

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

² W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

2. **Uzasadnienie oceny stopnia spełnienia każdego z szczegółowych kryteriów oceny programowej (w porządku według poszczególnych kryteriów)**

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

W raporcie z wizytacji, który został przekazany Uczelni stwierdzono, że koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią Uczelni, ale nie mieszczą się w dyscyplinie wiodącej ekonomia i finanse. Wskazane przez Uczelnię specjalności, dorobek i kompetencje kadry dydaktycznej, profil prac dyplomowych nie są osadzone w dyscyplinie ekonomia i finanse. Koncepcja i cele kształcenia uwzględniają postęp w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy. Efekty uczenia się są adekwatne do profilu praktycznego odpowiadając właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji, uwzględniają kompetencje praktyczne, komunikowanie się w języku obcym na poziomie B2 i kompetencje społeczne niezbędne w obszarze działalności zawodowej typowej dla turystyki i rekreacji, a także są możliwe do osiągnięcia i sformułowane w sposób zrozumiały, pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. Dokumentacja uzyskana od Uczelni jest jednak niespójna – wymowa opisowej części raportu samooceny (w tym opis efektów uczenia się) nie koresponduje z przypisaniem kierunku do dyscyplin, w szczególności do ekonomii i finansów jako dyscypliny wiodącej.

W związku z powyższym w raporcie powizytacyjnym zalecono przypisanie kierunku do dyscyplin naukowych adekwatnie do zdefiniowanych efektów uczenia się.

Uczelnia w odpowiedzi na zalecenia sformułowane w raporcie z wizytacji ustosunkowała się do ww. zalecenia w ramach kryterium 1 i przedstawiła stosowne dokumenty. Uczelnia w Uchwale Rady Wydziału Nauk Społecznych z dnia 25 maja 2020 r. oraz Senatu WSSP z dnia 25 czerwca 2020 r. zmieniła dyscyplinę wiodącą na kierunku turystyka i rekreacja z ekonomii i finansów na geografię społeczno-ekonomiczną i gospodarkę przestrzenną. Dokumentacja przesłana przez Uczelnię nie zawiera aktualnej listy efektów uczenia się dla kierunku. Z tego powodu utrzymuje się ocenę kryterium 1 - spełnione częściowo.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

W raporcie z wizytacji, który został przekazany Uczelni stwierdzono, że treści programowe są zgodne ze zdefiniowanymi efektami uczenia się oraz uwzględniają aktualny stan wiedzy i metodyki badań w geografii społeczno-ekonomicznej, naukach o kulturze i religii oraz naukach o kulturze fizycznej, ale niedostatecznie reprezentowana jest ekonomia i finanse jako dyscyplina wiodąca. Uwzględniają one również normy i zasady, a także aktualny stan praktyki w obszarach działalności zawodowej i gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla turystyki i rekreacji.

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą 220 punktów ECTS, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zdefiniowanych efektów uczenia się.

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla turystyki i rekreacji.

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z przygotowaniem zawodowym, przy niedostatecznej reprezentacji ekonomii i finansów jako dyscypliny wiodącej.

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

W raporcie zalecono:

1. zapewnienie właściwej reprezentacji dyscypliny wiodącej w programie studiów.
2. doprecyzowanie liczby punktów ECTS przypadających na zajęcia do wyboru i zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne.

Ad. 1.

Uczelnia w odpowiedzi na ww. zalecenie poinformowała, iż Uchwałą Senatu WSSP z dnia 25 czerwca 2020 r. została przyjęta dyscyplina wiodąca geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

Ad. 2.

Uczelnia w odpowiedzi podkreśliła, iż przypisanie punktów ECTS jest dokonane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. z 2018 r. poz. 1861, z późn. zm.). W odpowiedzi Uczelni nie zostały wskazane działania, ani nie zostały załączone dokumenty mające na celu wypełnienie ww. zalecenia.

Ze względu na znaczny zakres działań naprawczych podjętych przez Uczelnię w ramach realizacji zalecenia nr 1 oraz pełne udokumentowanie tych działań, istnieją podstawy do uznania wykonania tego zalecenia. Zalecenie nr 2 nie zostało wykonane, stąd też nadal podtrzymuje się ocenę spełnione częściowo.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

W raporcie z oceny, który został przekazany Uczelni stwierdzono, że system weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zdefiniowanych efektów uczenia się z zakresu geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej, nauk o kulturze fizycznej oraz nauk o kulturze i religii, ale przy niedostatecznej reprezentacji ekonomii i finansów jako dyscypliny wiodącej. Wobec braku szczegółowych kryteriów oceniania w kartach wszystkich przedmiotów, trudno uznać stosowane metody weryfikacji i oceny jako w pełni zorientowane na studenta i umożliwiające uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się, a także motywujące studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania, jak również pozwalające na sprawdzenie i ocenę efektów uczenia się, w tym w szczególności opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w turystyce i rekreacji.

Prace etapowe i egzaminacyjne, dzienniki praktyk, prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe, jak również udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się w zakresie adekwatnym dla geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej, nauk o kulturze i religii oraz nauk o kulturze fizycznej, ale przy niedostatecznej reprezentacji ekonomii i finansów jako dyscypliny wiodącej (i dość dobrej reprezentacji nauk o zarządzaniu i jakości, całkowicie pominiętych w dokumentacji).

W związku z tym, że nie wszystkie standardy jakości zostały w pełni zrealizowane zalecono:

1. zapewnienie właściwej reprezentacji dyscypliny wiodącej w procesie weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczaniu poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowaniu.

2. uzupełnienie kart wszystkich przedmiotów o opis szczegółowych zasad i kryteriów oceniania.

Uczelnia w odpowiedzi na zalecenia sformułowane w raporcie z wizytacji ustosunkowała się do każdego z zaleceń w ramach kryterium 3 i przedstawiła stosowne dokumenty.

Ad. 1.

Uchwałą Senatu WSSP z dnia 25 czerwca 2020 r. została przyjęta dyscyplina wiodąca geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

Ad. 2.

Uczelnia zobowiązała nauczycieli do uzupełnienia kart wszystkich przedmiotów o opis szczegółowych zasad i kryteriów weryfikacji poszczególnych efektów uczenia się.

Ze względu na znaczny zakres działań naprawczych podjętych przez Uczelnię w ramach realizacji zalecenia nr 1 oraz pełne udokumentowanie tych działań, istnieją podstawy do uznania wykonania tego zalecenia. Wykonanie zalecenia nr 2 ma charakter deklaracyjny, stąd też nadal je utrzymuje się ocenę spełnione częściowo.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

W raporcie z wizytacji, który został przekazany Uczelni uznano, że struktura kwalifikacji kadry akademickiej realizującej kształcenie na kierunku jest niewłaściwa w kontekście przypisania efektów uczenia się do wiodącej dyscypliny naukowej: ekonomia i finanse. Sytuacja ta zagraża właściwej obsadzie zajęć dydaktycznych. Jest to istotne ze względu na zapis art. 73 ust. 1 ustawy, w świetle którego zajęcia powinny być prowadzone przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w danej uczelni posiadających kompetencje i doświadczenie pozwalające na prawidłową realizację zajęć oraz przez inne osoby, które posiadają takie kompetencje i doświadczenie.

Na podstawie przedłożonej zespołowi oceniającemu dokumentacji nie było możliwe stwierdzenie, że większość kadry akademickiej zaangażowanej w proces kształcenia legitymuje się praktycznym doświadczeniem zawodowym. Dokumentacja wymaga aktualizacji.

Polityka kadrowa Uczelni powinna być wykorzystywana w doskonaleniu kadry, a także stwarzaniu warunków motywujących nauczycieli akademickich do samodoskonalenia.

W związku z tym, że nie wszystkie standardy jakości zostały w pełni zrealizowane zalecono:

1. zapewnienie spójności pomiędzy wiodącą dyscypliną naukową (ekonomia i finanse), a strukturą kwalifikacji kadry naukowo-dydaktycznej, która realizuje proces nauczania na kierunku turystyka i rekreacja.
2. pełne spełnienie wymogu, iż połowa kadry zaangażowanej w proces dydaktyczny na kierunku o profilu praktycznym legitymuje się praktycznym doświadczeniem zawodowym, zdobytym poza macierzystą Uczelnią.

Uczelnia w odpowiedzi na zalecenia sformułowane w raporcie z wizytacji ustosunkowała się do każdego z zaleceń w ramach kryterium 4 i przedstawiła stosowne dokumenty.

Ad. 1.

Uchwałą Senatu WSSP z dnia 25 czerwca 2020 r. została przyjęta dyscyplina wiodąca geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

Ad. 2.

Uczelnia zobowiązała pracowników dydaktycznych do uzupełnienia kart nauczycieli dokumentując swoje doświadczenie praktyczne. Ponadto zobowiązano nauczycieli akademickich do uzupełnienia informacji o reprezentowanych dyscyplinach naukowych (doktorat, habilitacja).

Ze względu na znaczny zakres działań naprawczych podjętych przez Uczelnię w ramach realizacji zalecenia nr 1 oraz pełne udokumentowanie tych działań, istnieją podstawy do uznania wykonania tego zalecenia. Wykonanie zalecenia nr 2 ma charakter deklaracyjny, stąd też utrzymuje się ocenę spełnione częściowo.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Mocną stroną kształcenia na kierunku są laboratoria dedykowane turystyce i rekreacji oraz specjalistyczne oprogramowanie zainstalowane w pracowniach komputerowych. Hospitacja bazy dydaktycznej dowodzi, że zajęcia odbywają się w dobrych warunkach. Na szczególne podkreślenie zasługują ambitne plany rozbudowy infrastruktury Uczelni o kolejne obiekty.

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym opanowanie umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Na kierunku podejmowane są działania obejmujące pełny zakres możliwych poziomów współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. Zakres współpracy jest wielowymiarowy, począwszy od organizacji praktyk studenckich dopasowanych do profilu Uczelni, przez wspólną organizację wydarzeń o charakterze społeczno-rekreacyjnym, aż po zapewnienie kadr. Interesariusze zewnętrzni mają stworzone możliwości skutecznego udziału w procesie określania i weryfikacji efektów uczenia się i są zaangażowani zarówno w proces nauczania, jak też rozwijanie oferty programowej kierunku. Interesariusze zewnętrzni dostrzegają bardzo dobre przygotowanie praktyczne studentów kierunku, co znajduje odzwierciedlenie w propozycjach pracy, jeszcze w trakcie studiów.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Władze Uczelni stworzyły warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku.

Oferta kształcenia w językach obcych, w tym w ramach anglojęzycznej specjalności *tourism and hospitality management* sprzyja systematycznemu podnoszeniu stopnia internacjonalizacji nauczania i wymiany studentów oraz kadry akademickiej.

Na podkreślenie zasługują także bogate kontakty z uczelniami i przedsiębiorcami turystycznymi z Hiszpanii i Grecji, w tym w sferze organizacji sześciomiesięcznych praktyk zawodowych.

Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

System wsparcia w procesie nauczania i osiągania efektów uczenia się jest kompleksowy, dostępny dla wszystkich studentów i skutecznie funkcjonujący. Kierunek jest dostosowany do potrzeb studentów i umożliwia kształcenie studentów w ścieżkach indywidualnych. Nauczyciele akademicy są życzliwi i otwarci w kontaktach ze studentami. Opinie i potrzeby studentów są traktowane z należytą starannością, poddawane analizie i w zakresie możliwości realizowane. Biuro Karier jest właściwie przygotowane do pełnienia swojej roli, podejmuje akcje uczestnicząc w życiu studenckim. Studenci w dużej mierze wyjeżdżają na praktyki w ramach programu Erasmus. Pełnomocnik Rektora ds. osób niepełnosprawnych należycie wypełnia swoje działania. Należałoby rozważyć utworzenie Biura dla osób

niepełnosprawnych. Samorząd posiada poprawne relacje z władzami i ma wpływ na proces nauczania. System ankietyzacji działa bez zarzutów.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

W raporcie z wizytacji, który został przekazany Uczelni stwierdzono, że informacje na temat jednostki są dostępne publicznie dla jak najszerszego grona odbiorców. Strona internetowa jest przejrzysta i czytelna dla studentów oraz osób z niepełnosprawnościami, skonstruowana w trzech językach. Zawarte są na niej wszelkie informacje niezbędne studentom oraz pracownikom. Brak osobnej zakładki na stronie Uczelni, gdzie przejrzycie można będzie znaleźć wszystkie sylabusy. Plik zatytułowany na stronie internetowej „Program studiów” jest w istocie „Planem studiów” i nie spełnia wymogów określonych w rozporządzeniu, tj. nie uwzględnia wszystkich elementów wymienionych enumeratywnie w jego treści. Funkcjonuje przejrzysty system ankietyzacji prowadzącego po każdym roku akademickim. Studenci mają także szanse wypowiedzieć się w ankiecie oceniającej infrastrukturę, administrację, bibliotekę oraz publiczny dostęp do informacji.

W związku z tym, że nie wszystkie standardy jakości zostały w pełni zrealizowane zalecono:

1. umieszczenie sylabusów dotyczących wszystkich kierunków studiów w osobnej zakładce na stronie głównej.
2. opublikowanie pełnego programu studiów, tj. uwzględniającego wszystkie elementy wymienione w § 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. z 2018 r. poz. 1861, z późn. zm.).

Uczelnia w odpowiedzi na zalecenia sformułowane w raporcie z wizytacji ustosunkowała się do każdego z zaleceń w ramach kryterium 9. Uczelnia na stronie internetowej dokonała wskazanych w zaleceniach zmian, co skutecznie realizuje wskazane w kryterium 9 zalecenia.

Ze względu na działania naprawcze podjęte przez Uczelnię w ramach realizacji zaleceń do kryterium 9 oraz udokumentowanie tych działań, istnieją podstawy do podniesienia oceny kryterium 9 ze spełnione częściowo na spełnione.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

W raporcie z wizytacji, który został przekazany Uczelni stwierdzono, że zostały przyjęte i są stosowane formalne zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów. Oceny programu studiów oparte o wyniki analizy danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz interesariuszy zewnętrznych, nie przekładają się w obszarze formalnym na doskonalenie jakości kształcenia. Uczelnia w sposób bezpośredni i często nieformalny konsultuje swój program z interesariuszami zewnętrznymi, co umożliwia jej podejmowanie rzeczywistych działań doskonalących.

Szereg zaleceń sformułowanych w raporcie z wizytacji świadczy o małej skuteczności stosowanej przez Uczelnię polityki jakości, która nie prowadzi do sprawnego zarządzania kierunkiem.

W związku z tym, że nie wszystkie standardy jakości zostały w pełni zrealizowane zalecono:

1. prowadzenie polityki jakości umożliwiającej skuteczne zarządzanie kierunkiem w szczególności w obszarze formalnym i rzeczywistym.
2. dokonanie przeglądu procedur pod kątem skutecznego zarządzania kierunkiem i następnie stosowanie przyjętych procedur.

Uczelnia w odpowiedzi na zalecenia sformułowane w raporcie z wizytacji ustosunkowała się do każdego z zaleceń w ramach kryterium 10 i przedstawiła stosowne dokumenty.

Ad. 1.

Uczelnia dokonała zmian w prowadzonej dotychczas polityce jakości mających na celu podniesienie jej skuteczności. Senat Uczelni w dniu 25 czerwca 2020 r. dokonał zmian

systemu kontroli jakości kształcenia w WSSP dostosowując go do obowiązującej struktury organizacyjnej. Powołano „Uczelnianą Komisję Kontroli Jakości Kształcenia”, dwie „Wydziałowej Komisje Kontroli Jakości Kształcenia” oraz na poszczególnych kierunkach „Kierunkowe Rady Programowe Jakości Kształcenia”. Realizacja zaleceń wskazanych w raporcie z oceny jest prowadzona w oparciu o ww. zespoły.

Ad. 2.

Realizowany jest przegląd obowiązujących procedur. Ze względu na sytuację wynikającą z pandemii, proces przeglądu procedur pod kątem skutecznego zarządzania kierunkiem zakończy się w 2021 r.

Ze względu na znaczny zakres działań naprawczych podjętych przez Uczelnię w ramach realizacji zalecenia nr 1 oraz udokumentowanie tych działań, istnieją podstawy do uznania wykonania tego zalecenia. Wykonanie zalecenia nr 2 ma charakter deklaracyjny, stąd też utrzymuje się ocenę spełnione częściowo.

3. **Opinia dotycząca dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku według poszczególnych zaleceń)**

Brak zaleceń naprawczych.

4. **Wniosek końcowy i propozycja oceny programowej**

II zespół nauk społecznych stwierdza, że stwierdza, że proces kształcenia realizowany w Wyższej Szkole Społeczno-Przyrodniczej im. Wincentego Pola w Lublinie nie w pełni umożliwia studentom kierunku turystyka i rekreacja osiągnięcie założonych efektów uczenia się dla studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym. Spośród kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787), uszczegółowionych w załączniku nr 2 Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, stanowiącym załącznik do uchwały Nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. ze zm., kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia, i efekty uczenia się, 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się, 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie, 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry oraz 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów zostały spełnione częściowo.

Pozostałe kryteria zostały spełnione.

Propozycja oceny programowej: ocena pozytywna na okres 2 lat. Po upływie tego czasu niezbędna jest weryfikacja działań podjętych na rzecz podniesienia jakości kształcenia.

5. **Zalecania o charakterze naprawczym (w porządku według poszczególnych kryteriów)**

1. Konieczne jest zapewnienie wewnętrznej spójności pomiędzy praktycznym profilem studiów, dyscypliną wiodącą i zdefiniowanymi dla kierunku efektami uczenia się. Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią Uczelni, ale nie mieszczą się w dyscyplinie wiodącej ekonomia i finanse. Wskazane przez Uczelnię specjalności, dorobek i kompetencje kadry dydaktycznej, profil prac dyplomowych również nie są osadzone w dyscyplinie ekonomia i finanse. Koncepcja i cele kształcenia uwzględniają

postęp w obszarach działalności zawodowej właściwej dla kierunku oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności lokalnego i regionalnego rynku pracy.

2. Uczelnia w odpowiedzi na zalecenia sformułowane w raporcie z wizytacji ustosunkowała się do ww. zalecenia w ramach kryterium 1 i przedstawiła stosowne dokumenty. W uchwale Rady Wydziału Nauk Społecznych z dnia 25 maja 2020 r. oraz Senatu WSSP z dnia 25 czerwca 2020 r. zmieniła dyscyplinę wiodącą na kierunku turystyka i rekreacja z ekonomii i finansów na geografię społeczno-ekonomiczną i gospodarkę przestrzenną. Dokumentacja przesłana przez Uczelnię nie zawiera jednak aktualnej listy efektów uczenia się dla kierunku. Z tego powodu utrzymuje się ocenę kryterium 1 - spełnione częściowo.
3. Należy jednoznacznie określić liczbę punktów ECTS, które zostały przypisane zajęciom do wyboru i zajęciom kształującym umiejętności praktyczne. W przedłożonej dokumentacji kwestie te są traktowane w sposób rozbieżny. Przykładowo zajęciom do wyboru przypisano 33 punkty ECTS, przy faktycznej ich liczbie w planie studiów o 45 ECTS większej.
4. Należy uzupełnić karty wszystkich przedmiotów o opis szczegółowych zasad i kryteriów oceniania. W sylabusach brakuje metod weryfikacji oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studentów w ramach poszczególnych zajęć.
5. Należy udokumentować spełnienie wymogu, iż znaczna część kadry zaangażowanej w proces dydaktyczny na kierunku o profilu praktycznym legitymuje się praktycznym doświadczeniem zawodowym. W odpowiedzi na raport z wizytacji Uchwałą Senatu WSSP z dnia 25 czerwca 2020 r. została zmieniona dotychczasowa dyscyplina wiodąca ekonomia i finanse na geografię społeczno-ekonomiczną i gospodarkę przestrzenną. Uczelnia zobowiązała pracowników dydaktycznych do uzupełnienia kart nauczycieli w celu udokumentowania swojego doświadczenia praktycznego. Ponadto Uczelnia zobligowała nauczycieli akademickich do uzupełnienia informacji o reprezentowanych dyscyplinach naukowych. W związku z tym, że powyższe podjęte działania naprawcze odnoszą się do przyszłości i mają charakter deklaracyjny, konieczna jest ich realna weryfikacja w postaci oceny ich skuteczności w roku akademickim 2021/2022.
6. Należy dokonać przeglądu procedur wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia pod kątem skutecznego zarządzania kierunkiem, a następnie wdrożyć przyjęte procedury. Jakość kształcenia na studiach I stopnia, powinna być poddawana cyklicznej ocenie, a wyniki tej oceny powinny być wykorzystywane w doskonaleniu koncepcji kształcenia, efektów uczenia się, programu studiów, kwalifikacji kadry dydaktycznej oraz procesu dyplomowania. Stwierdzone podczas wizytacji uchybienia dowodzą, że system ten nie identyfikuje wszystkich słabych stron procesu kształcenia i nie uruchamia mechanizmów korekcyjnych. Konieczna jest zatem rekonstrukcja dotychczasowych procedur systemu zapewnienia jakości kształcenia i weryfikacja tego na ile podjęte kroki okazały się skuteczne.